

HISTORISCHE KRING HUIZEN

Secretariaat: Want 37, 1276 HC Huizen N.H., tel. 56151

Contactadres Redactie Berichtenblad:

Wendy van Noppen, Brede Englaan 12, 1272 GS Huizen N.H., tel. 53783

H U I Z E R K R I N G B E R I C H T E N

3e jaargang nr. 4, september 1982

Aan de leden,

De toekomst van de Historische Kring

Vanuit onze Historische Kring vinden verschillende activiteiten plaats. Naast het organiseren van avonden voor onze leden met aantrekkelijke onderwerpen op historisch terrein, verzorgen wij de uitgave van een Berichtenblad, dat 4 à 5 keer per jaar verschijnt. Verder zijn er de werkgroepen, waarvan die voor de kennis van de Huizer klederdracht speciaal mag worden genoemd, evenals de werkgroep 'flora en fauna' die o.a. wandelingen beschrijft en organiseert.

De Kring gaat met deze activiteiten door, ook al hebt u misschien wel in de krant gelezen dat voor het lopende jaar de Gemeente Huizen geen subsidie voor ons in de portemonnee heeft. Dat betekent wel, dat wij de kosten beperkt moeten houden. Zoals in elke vereniging gebeurt er veel op eigen kracht en met eigen middelen door een beperkt groepje medewerkers. Ieder lid dat daarbij een handje wil helpen is dan ook van harte welkom. Laat dat dan wel even aan ons weten!

Het is de bedoeling om op een tweetal fronten de activiteiten te versterken. Daar is allereerst het plan van een Oudheidkamer of iets dergelijks. Als het een keer wil lukken om dat - met behulp van de Gemeente - van de grond te krijgen, dan moet daarvoor voorbereidend werk worden gedaan. Het bestuur staat daarbij voor ogen de inrichting en aankleding van een gewone Huizer woonkamer en eventueel de bijbehorende keuken, zoals die er aan het begin van deze eeuw hebben uitgezien. Met hetgeen de Gemeente op dit gebied reeds bezit, moet daarvoor een start zijn te maken. Om te beginnen zou eens een tijdelijke expositie kunnen worden aangepakt. Dat daarbij ook de kleding en verder toebehoren een belangrijke rol spelen is wel duidelijk!

Ook wil het bestuur graag meer aandacht geven aan het behoud van oude woningen, boerderijen, schuren, hekken e.d. in ons dorp. Hiervoor zal, gezien de mogelijkheden en moeilijkheden, een gerichte en selectieve aanpak moeten worden ontwikkeld. Waar zijn de bedreigingen het grootst? Het plan is om onze ledenavond van november a.s. aan dit onderwerp te wijden.

Met de steun van vele leden - en ook weer van de Gemeente - moet het mogelijk zijn om onze Kring tot verdere groei en bloei te brengen!!

Het Bestuur

D E G O O I S C H E T R A M

Op donderdag 23 september a.s. is er een ledenavond met als onderwerp: "De Gooische Tram" in de Groen van Printerermavo, Bovenweg 3, om 20.00 uur. De heer P. de Raadt uit Muiderberg zal ons vertellen over de geschiedenis en de heer H. van der Hulst uit Huizen over het materieel en de restauratie ervan. U kunt er een oude film zien en er is een dia-presentatie. Het is erg leuk om dit bijzondere stuk verleden weer terug te zien. Een snelheid van 35 km per uur was toen heel wat! Mocht u nog oude foto's bezitten waar de Gooische tram in Huizen opstaat, wilt u die dan meebrengen?

Rectificatie:

In het vorige nummer van het Berichtenblad is op blz. 2 abusievelijk vermeld (laatste zin van de 5e alinea) dat het Goois Natuurreservaat ervoor gezorgd heeft dat de oeverwaluwen dit jaar weer gelegenheid kregen hun nest te bouwen in de groeve Oostermeent. Dat had moeten zijn "de Stichting Vrijwillig Goois Natuurbeheer", aan wie onze excuses gaan voor de gemaakte fout!

W I E W E E T W A A R ??????

Het is wel eens aardig om te zien hoe goed je je eigen woonplaats kent. Wanneer je op straat rondkijkt, zijn er altijd wel dingen op te merken waar je eerder geen erg in had. Hier zijn een paar voorbeelden. Wie het weet, vragen we dat even op te schrijven en bij ons in te zenden (redactie-adres).

1. Ergens in het centrum van het oude dorp is een toegang waar twee persoonsnamen bij staan en een jaartal: 1775. Waar vindt u dat?

2. Op een hoek van twee straten in het oude dorp staat een vierkante stenen paal, met daarop een (plaats)naam. Wat staat op die paal en waar staat hij?

3. Waar vind je het gemeentewapen van Huizen in een windvaan?

Alle drie de antwoorden zijn te vinden in het oude dorp en van de openbare weg af te zien. Inzendingen vóór 31 oktober a.s. aan het redactie-adres. De oplossing komt in het volgende Berichtenblad.

De Historische Kring Huizen heeft in verband met het komende bezoek vanuit Bad Vilbel diverse activiteiten ontplooid. Zo is er een wandeling door het oude dorp op zaterdagochtend 18 september samengesteld en zal op die zaterdagmiddag een korte presentatie verzorgd worden door de werkgroep Huizer klederdacht en wordt meegewerkt aan activiteiten van anderen.

Op 28 september a.s. zal er een avond belegd worden door de Gemeente speciaal bestemd voor nieuwe inwoners van ons dorp, waar ook onze Kring acte de presence zal geven met informatie in woord en beeld. Voor deze avond is een korte informatieve uitgave met "een stukje geschiedenis van Huizen" gemaakt, die dan te koop zal zijn. Bovendien zal de wandeling die gemaakt is voor de gasten uit Bad Vilbel in eigen beheer uitgegeven worden en te koop zijn. Mochten onze leden, natuurlijk veelal geen 'nieuwe' inwoners!, belangstelling hebben voor deze uitgaven, dan kan op de avond van 23 september daarvoor ingetekend worden. Van beide uitgaven zal een proefexemplaar ter inzage liggen.

In het vorige nummer van het Berichtenblad is het eerste gedeelte afgedrukt van de "Verordening op het havenen in en bij de haven te Huizen". Op de volgende bladzijden treft u het tweede (en laatste) gedeelte aan, vanaf artikel 13.

Art. 13.

Geene schepen of wrakken van schepen, zullen in de Haven mogen worden gesloopt.

Art. 14.

Een schip in de Haven gezonken, of op den grond vast geraakt zijnde, zal de schipper gehouden zijn hetzelfde terstond te ligten of te lossen, en alle zoodanige maatregelen te nemen als dienen kunnen om hetzelfde vlot te krijgen en uit den weg te ruimen. Indien de schipper, hoewel daartoe aangemaand zijnde, ingebreke blijft aan deze bepaling te voldoen, of indien het schip verlaten is, zal de Havenmeester verplicht zijn de ligting, lossing of wegruiming ten koste van den schipper of eigenaar te doen bewerkstelligen; onverminderd de toepassing der straffen in art. 23 bepaald.

Art. 15.

Niemand mag ballast, zand, steen, of andere zinkende voorwerpen, in de haven werpen op straffe als in art. 23 is bepaald, behoudens het regt van het Havenbestuur tot schadeloostelling, indien de in de haven geworpen voorwerpen, om die weder op te visschen buitengewone onkosten mogten vorderen; welke door Burgemeester en Wethouders op eenen daartoe ingedienden staat worden begroot.

Art. 16.

Het is verboden, eenige vuilnis in de haven te werpen op de boete van f3.

De schippers welke zand in de haven laden of lossen, zijn verplicht om te voren van boord tot boord de noodige kleeden te hangen tot voorkoming dat er zand bij de overlading of lossing tusschen de schepen in het water valt; op eene boete van f3 tot f12.

Art. 17.

Het is verboden op de schepen of op de havenwerken brandbare stoffen; als pik, teer, harpuijs, olie of dergelijke te koken of te warmen, maar zal zulks moeten geschieden op eene daartoe door den havenmeester aan te wijzen geschikte plaats. Wegens overtreding dezer bepaling zal verbeurd zijn eene boete van f3.

Art. 18.

Niemand mag eenige aangegloeid zijnde vuurstoffen, als daar zijn turf, hout en diergelijke, leggen op palen, gordingen, schoeiingen of eenig ander houtwerk, tot de haven behoorende, hoe ook genaamd. Niemand mag eenige hakkingen doen, op de koppen der meerpalen, of eenig ander houtwerk, tot de haven behoorende, hoe ook genaamd. Niemand mag op de planken paden, straten, losplaatsen of elders langs de haven eenig scheepsgoederen of kleedren ter bewerking, drooging, bleeking, als anderzins nederleggen, zonder dat hij daartoe vooraf van den havenmeester aanwijzing van plaats gevraagd en bekomen hebbe. Ook zullen de op- en afgangen der schepen, nietop de planken paden, straten of hoofden, maar buiten de stootribben worden gelegd. Elke overtreding van een der bepalingen van dit artikel, zal gestraft worden met eene boete van f1.

Art. 19.

Niemand mag geiten, schapen, kalveren, koeijen, paarden, of eenig ander vee, op de havendijken doen of laten loopen, hoeden, of grazen, op eene boete van f3 tot f6.

Art. 20.

Zonder schriftelijke toestemming van het havenbestuur, zal er in de haven, geen steiger, stoep of eenige andere betimmering daargesteld, noch eenig hout of ander voorwerp geplaatst mogen worden, op eene boete van f10 tot f25.

Art. 21.

Geene specien, stoffen of goederen hoe ook genaamd; die hetzij te land hetzij te water aangevoerd worden, zullen zonder vergunning van den havenmeester, op de algemeene losplaatsen opgeslagen mogen worden; doch zullen de goederen, gaandeweg, van de voertuigen in de schepen, of van de schepen in de voertuigen overgeladen moeten worden.

Goederen, met vergunning van den havenmeester, op eene daartoe aangewezen plaats opgeslagen zijnde, zullen binnen veertien dagen, of binnen zoo veel kortere tijd als door den havenmeester bij den opslag bepaald is, weggeruimd moeten zijn.

Art. 22.

Niemand zal onder of over de ketting of ander voorwerp, waarmede de haven gesloten mogt zijn, mogen varen of dat sluitingsmiddel losmaken.

Art. 23.

De overtredingen waartegen bij eene der vorenstaande bepalingen geene straf is bedreigd, zullen gestraft worden als volgt.

De overtreding van art 1, met eene geldboete van f3 tot f6.

De overtreding van art. 6 eerste zinsnede en van 22, met eene geldboete van f10, tot f25, en eene gevangenisstraf van een tot drie dagen.

De overtreding van art: 13, 14, en 21, met eene geldboete van f6 tot f12.

De overtreding van artikel 15 met eene geldboete van f3 tot f12.

Art. 24.

De geschillen, welke over de uitvoering dezer verordening mogten ontstaan, worden ingevolge Art. 179^b der Gemeente wet door Burgemeester en Wethouders beslist.

Art. 25.

De havenmeester wordt benoemd door den Raad uit eene voordragt van twee personen, op te maken door het havenbestuur.

Ingeval van wangedrag of achteloosheid, kan hij door den Raad, op voordragt van het havenbestuur ontslagen worden.

Voor de aanvaarding zijner bediening, legt hij in handen van den Voorzitter, in eene openbare Raadsvergadering, den eed af, dat hij zijne pligten, als havenmeester, trouw en ijverig zal waarnemen.

Art. 26.

Ingeval het noodig wordt geacht, kunnen Burgemeester en Wethouders op voordragt van het havenbestuur en onder goedkeuring van den Raad, den havenmeester nadere instructien te geven.

Art. 27.

De havenmeester wordt op zijne verantwoordelijkheid gelast, in alles de nakoming dezer verordening te achtervolgen en te doen achtervolgen, en op den eed, bij den aanvang zijner bediening afgelegd, van alle overtredingen bekeuring te doen en proces-verbaal op te maken.

Art. 28.

In deze verordening wordt verstaan,
door de benaming schip, elk vaartuig hoe ook genaamd, van welke
grootte, inhoud, toerusting of inrigting het ook zij,
door de benaming schipper, een ieder, die op het schip het
hoogste gezag voert.
door de benaming haven, zoowel de breedere legplaats als het
smallere kanaal, dat van daar tot in zee loopt.

De Burgemeester,
(get.) C.W. REBEL

De Secretaris,
(get.) A.L. DE ROEPER

Zijnde deze verordening aan HH. gedeputeerde Staten van Noord
Holland, volgens hun berigt van 13 September 1854 in afschrift
medegedeeld.

Er is hiervan afkondiging geschied waar het behoort, den
1 October 1854.

De Burgemeester,
C.W. REBEL

De Secretaris,
A.L. DE ROEPER

Te HILVERSUM ter Boekdrukkerij van P.M. VAN CLEEF, Jz,
Boekhandelaar.

Een oud Huizer gebruik

Het was bij de Huizer vissers vroeger een traditie, wanneer er iemand in de familie was overleden, dat men dan de wimpel van de mast van de schuit (in Huizen spreekt men van "vleugel") afnam, en die verving door een rouwvleugel. De gewone vleugel was altijd rood, maar de rouwvleugel was blauw. Zo kon men een jaar lang zien, dat er bij de eigenaar van de botter een familielid was overleden.

Dat deze oude gewoonte nog niet geheel is uitgestorven, kon men onlangs zien op Botterstraat 29. Al jarenlang bevindt zich daar op een vlaggestok een rode schuitvleugel. Deze werd kortgeleden vervangen door een rouwvleugel in verband met het overlijden van de oude Vader van de heer Rebel. Dit gebeurde ook twee jaar geleden, toen zijn Moeder was overleden. Ziedaar een oude Huizer gewoonte, die zowel bij jongeren als ook bij ouderen totaal onbekend zal zijn.

H. Rebel

T A M E S

Evenals in andere steden of dorpen, kent Huizen verschillende buurten of buurtjes met afzonderlijke benamingen. De meeste worden echter door de autochtone bevolking nog wel gekend en gebezigd, doch de "import"-bevolking kent ze niet of nauwelijks, tenzij de benaming op de een of andere manier levendig wordt gehouden. Een juiste omschrijving van die buurten is nauwelijks te achterhalen, evenals de oorsprong van de naam.

Over het buurtschap Tames is iets meer bekend. Ten eerste lezen we op een groot bord in de heide aan de Langerhuizenweg de naam: "Dagcamping Thames". Voorts heet een woonhuis aan de Oud-Bussummerweg/hoek Patrijslaan "Tames". Er is een pad van de Nieuwe Bussummerweg naar de Langerhuizenweg officieel genaamd "Thameslaan". Op een kaart bij de Landmeetkundige Dienst van Huizen staan enkele woningen op de hoek van de Nieuwe Bussummerweg en de Oud-Bussummerweg aangeduid als "Tamesbuurt". Resumerende mag men veronderstellen, dat het Tames zich uitstrekt van de Naarderstraat tot de Oud-Bussummerweg enerzijds en van laatstgenoemde weg tot de Patrijslaan.

De uitspraak dient de gewone Nederlandse spelling te volgen, met een a-klank en niet op z'n Engels (Theems) zoals sommigen dit menen te moeten uitspreken. Waar komt die naam vandaan? Tames is een heel oude mannelijke voornaam, ook wel geschreven Thames, afgeleid van de heilige Tammarius (Damianus). Tame of Tamme, ontstaan uit Tadman, Tadme: dit is een mens van zeer bijzondere kwaliteiten, ook wel overwinnaar. Damiaan komt van het Latijnse Damianus, priester of vereerder van Cybele Damia. Dit zou betekenen bedwinger, ook wel overwinnaar. Waarschijnlijk heeft in het hierboven bedoelde gebied vele jaren geleden een man gewoond die de voornaam Tames droeg en wiens naam overgegaan is op het gebied waar hij de scepter zwaaide.

In het gebied Tames leeft echter nog een ander stukje historie. In 1898 had Frederik van Eeden te Bussum de kolonie Walden gesticht, een experiment in praktisch socialisme. Zijn ideeën vonden navolging. Bekend is de kolonie van de internationale broederschap van Christenanarchisten te Blaricum, terwijl jonge, links georiënteerde, mensen, "wereldhervormers", ontevreden met hun bestaan, in 1901 overgingen tot oprichting van de vereniging "Gemeenschappelijk Grondbezit". Doel was "zooveel als mogelijk aan woeker en winzucht te onttrekken en te doen dienen om hen te voeden die er op wonen en werken". Oprichters waren onder anderen Frederik van Eeden, J.F.H. Grönloh Jr.¹, H.W. Rombout en J.H. de Wilde. De vereniging gaf een weekblad uit, genaamd "De Pionier". In het blad van 25 oktober 1902 staat een stukje over Huizen, waarin wordt medegedeeld dat er in 1900 al pogingen werden ondernomen "door een paar van ons" een kring te vormen teneinde door middel van contribuering te geraken tot kolonisatie. Leden van de gemeenschap waren: J. Fijnhaar (de oude), timmerman; D. Fijnhaar (de jonge), metaalbewerker; J. Grönloh, kantoorschrijver; H.W. Rombout, pionier op de vestiging; J. de Wilde (de oude), smid; J. de Wilde (de jonge), kantoorschrijver; J. Zwolsman, schilder. Eind december 1901 kochten zij een stuk bouwgrond ter grootte van ruim 1 1/3 ha in het Tames onder de gemeente Huizen. Grond was in die tijd aldaar goedkoop, ongeveer drie cent per m², zodat de "have nots" voor die ruim 13.333 m² slechts f 409,- behoeften te betalen. Hoeveel echter een gulden in die tijd wel waard was, bewijst dat zij om die f 409,- samen te fourneren hiervoor zelfs nog een lening moesten afsluiten.

Bedoeld terrein heeft gelegen tussen de tegenwoordige Oud-Bussummerweg en de Nieuwe Bussummerweg, toen omschreven als respectievelijk "Binnenweg naar Bussum" en "Zandweg".² Met veel inspanning maakten de leden der gemeenschap in Zeeburg bij Amsterdam de onderdelen klaar voor een huisje ten behoeve van dat terrein. Alles werd stil gehouden voor hun "bazen", om praatjes te voorkomen, een bewijs "hoe moeilijk een ernstige poging tot vrijmaking is en bij het ondergaan ondervindt men meer en meer dat geen stap rechts of links gedaan kan worden zonder in contact te

komen met dat hatelijke beursvolk, dat in Amsterdam zijn kantoren heeft, maar zich schuil houdt in Baarn, Hilversum en Bussum." Het was laat in het jaar, toen de gereedgemaakte onderdelen op een zaterdag werden opgeladen. De volgende zondag, onder hevige sneeuwstormen, werd het huisje opgericht op "ons terrein". Wanneer er voldoende geld was, zouden zij een paar huisjes bouwen, op de grond gaan wonen en van buitenaf inkomsten blijven zoeken. Het resultaat was echter droevig. Al in 1903 kwam er een einde aan die idealistische onderneming. De bruto opbrengst van de verkoop van capucijners, bonen, erwten, rogge en aardappelen bedroeg slechts f 24,27 en een halve cent, wellicht mede nodig tot betaling van rente en aflossing van de aankoopkosten.

Van verschillende zijden zijn onderzoeken verricht om te weten te komen waar het huisje moet hebben gestaan, doch exact is dat niet te zeggen. Vermoedelijk heeft het gestaan in de nabijheid van het tegenwoordige perceel Nieuwe Bussummerweg 163, zoals een oude Huizer mij vertelde. Het was een smakeloze, vrij grote houten keet, hoog, met een schuin aflopend dak. Opvallend op de foto daarvan is, dat het thans zo dicht beboste Tames toe nog geheel kaal was.³ Het opstal kreeg ook een naam: "Kropotkinhoeve"⁴, hetgeen tevens een indicatie is voor de geestelijke instelling van de leden der gemeenschap.

Wat er nadien met de grond gebeurd is, is onbekend. Een feit is, dat toen in 1907 zowel Frederik van Eeden als Grönloh uit het Gemeenschappelijk Grondbezit traden (het hoofdbestuur wilde meer controle uitoefenen op de aangesloten kolonies) op 5 juli 1907 J.H. de Wilde (de jonge) de gronden in het Tames in eigendom verkreeg. Hij wist deze door koop en ruil nog aan te vullen, zodat bij zijn overlijden op 27 mei 1915 de grootte 13.750 m² bedroeg. Zijn huwelijk was kinderloos gebleven, zijn vader, Jan de Wilde (de oude) was al voor-overleden, zodat het bezit werd geërfd door zijn weduwe, zijn moeder en zijn vier broers en ene zuster. De door de notaris belast met de verdeling der nalatenschap genoemde percelen komen overeen met de tekening gemaakt door J.H. de Wilde omstreeks 1901 van de door de gemeenschap gekochte gronden. Na wat gescharrel door middel van ruil en verkoop komen omstreeks 1920 de gebroeders G.H. de Wilde en H. de Wilde, broers van wijlen J.H. de Wilde, als eigenaren van flinke stukken grond naar voren. Beiden hebben nog lange tijd een rol gespeeld in het Tames. Iets van het oude idealistische kwam nog naar voren toen de ene broer met zaadveredeling (Oost-Indische kers) zijn inkomsten trachtte te vermeerderen en de andere broer een Angora-konijnenfokkerij begon. Alles liep echter op niets uit. Op 1 september 1926 verhuisde G.H. de Wilde met zijn vrouw en drie kinderen naar Amsterdam⁵; H. de Wilde bleef ongehuwd en zal wel eveneens naar Amsterdam zijn gegaan. In de zomer kwamen zij naar het Tames. H. de Wilde vermaakte zijn erfdeel aan zijn vriendin, die het op haar beurt weer verkocht. De familie van G.H. de Wilde hield het langst stand. Door de stijging der grondprijzen werd het bezit hoe langer hoe meer waard en verkocht de familie geregeld grote stukken daarvan voor veel geld, het laatste stukje in 1982 voor f 110,- per m²!, waarmee de geschiedenis, zo idealistisch begonnen, op een kapitalistische manier is geëindigd.

M. Heijder

Bronnen:

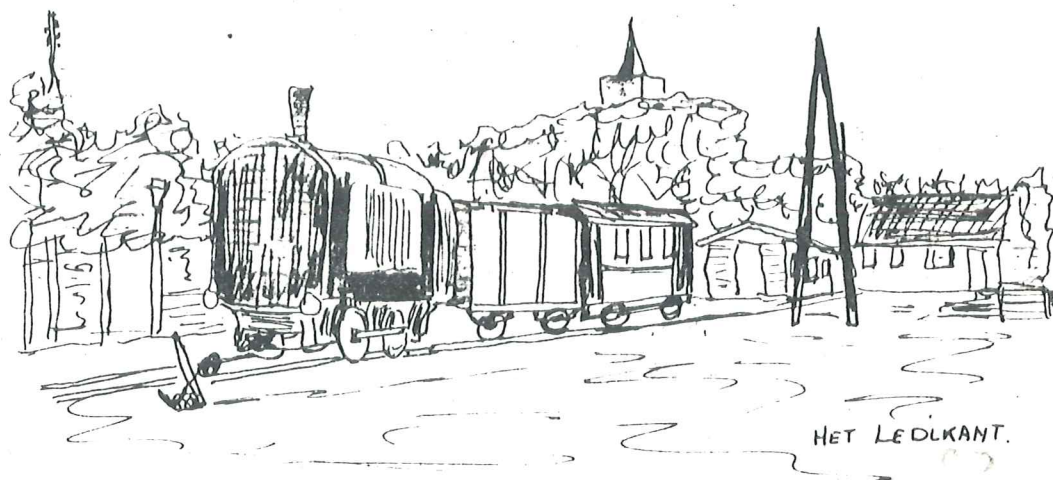
- A. Huizinga, Encyclopedie van voornamen (aanwezig als naslagwerk in het gemeente-archief van Amsterdam)
- Rob Bindels, "Nescio" (Ontmoetingen)
- Vrij Nederland van 5 juni 1982: Nescio, de man die iets miste.
- Tussen Vecht en Eem, jaargang 11, aflevering 2, mei 1981.

Noten:

- 1) J.F.H. Grönloh (1882-1961) heeft verschillende werken geschreven onder het pseudoniem Nescio (Latijn: ik weet niet). Aanvankelijk ondervonden zijn werken weinig waardering, tegenwoordig komen ze voor in tal van boekenlijsten op middelbare scholen. Voor zijn bekende werk "De Titiaantjes" heeft zijn vriend J.H. de Wilde model gestaan voor "Bekker", J. Zwolsman voor "Bavinck" en H.W. Rombout voor "Ploeger".

- 2) Dit blijkt uit een tekening gemaakt door J.H. de Wilde in "Nescio", Schrijvers Prentenboek, deel 14.
- 3) Foto in idem.
- 4) Vorst Peter Aleksjevitsj Kropotkin (1842-1921) was de voornaamste theoreticus van het anarchisme. Grondslag voor zijn leer is de gedachte van wederzijdse bijstand in de natuur. De ideale samenleving - het anarchistische communisme - zal door een geweldloze revolutie tot stand komen en zal bestaan uit een vrijwillig samengaan van tal van zeer verscheiden en steeds wisselende groepsverbanden waarin de maximale persoonlijke vrijheid heerst.
- 5) Eigen onderzoeken in het Bevolkingsregister van Huizen en in het Kadaster te Amsterdam.

De Gooische Stoomtram

Op donderdag 23 september a.s.

In de Groen van Prinsterer MAVO Bovenweg 3.

Aanvang: 20.00 uur.